

Sygn. akt I CSK 307/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J.S. i B. S.

przeciwko M. S.

o zachówek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 stycznia 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany M. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 19 grudnia 2013 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K. z 19 marca 2013 r. w części poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda J.S. tytułem zadatku kwoty 57 810 zł w miejsce kwoty 96 350 zł, a na rzecz powódki B.S. tytułem zadatku kwoty 38 540 zł w miejsce oddalenia powództwa, oddalającego w części powództwo J. S. i oddalającego apelację powódki B.S. oraz pozwanego M. S. w pozostałym zakresie. Przedmiotem zaskarżenia był wyrok Sądu drugiej instancji w części zasądzającej zachówek na rzecz powoda J. S.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwany oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., podnosząc, że potrzeba wykładni przepisów prawnych uzasadniona jest rozbieżnościami orzecznictwa odnośnie do tego, czy art. 5 k.c. pozwala na pozbawienie prawa do zachowku w całości czy tylko ograniczenie jego wysokości.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego powołanie się na przesłankę istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa – mimo wystąpienia takiej potrzeby – nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych rozbieżności w judykaturze, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, przytoczenie odpowiednich orzeczeń i wyjaśnienie, na czym rozbieżności polegają (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.). Przedstawione uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawiera wprawdzie wszystkie konieczne elementy, jednak uwadze skarżącego umknął fakt, że Sąd Apelacyjny wydał swoje rozstrzygnięcie nie z powodu przychylenia się do jednego z dwóch, odmiennych poglądów wyrażanych w orzecznictwie, lecz w wyniku przeprowadzonej przez siebie oceny okoliczności sprawy i dowodów. W szczególności Sąd drugiej instancji przyjął, jak wynika z uzasadnienia wyroku, że co do zasady w odniesieniu do realizacji tego prawa podmiotowego zachodzi potrzeba oceny w płaszczyźnie nadużycia prawa. Wskazując na różnicę poglądów odnośnie do tego, czy art. 5 k.c. w sprawie

o zachówek może w szczególnych sytuacjach stanowić podstawę pozbawienia uprawnionego prawa do zachowku, czy tylko jej obniżenia, uznał jednak, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy poczucie słuszności i sprawiedliwości, odnoszone do indywidualnej sytuacji zobowiązanego i uprawnionych, uzasadniają jedynie zmniejszenie kwoty należnej tytułem zachowku. W tym stanie rzeczy przedstawiony problem nie miał znaczenia w rozpoznawanej sprawie i, już tylko z tych względów, jako mający charakter teoretyczny nie wymaga zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Skoro bowiem skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to kwestionowany i determinujący rozstrzygnięcie pogląd Sądu musi pozostawać w związku z przedstawionymi przez skarżącego wątpliwościami dotyczącymi wykładni przepisów prawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.